

Zeg 'nee' tegen spray

Eerder heb ik in deze kolommen besproken hoe onderzoekers een verband legden tussen schoonmaak en klachten aan luchtwegen. De beschuldigende vinger wees naar schoonmaakproducten in het algemeen, zonder fatsoenlijke onderbouwing. Die is er nu wel. Vooral sprays blijken een klein maar betekenisvol gevaar op te leveren.

Dat schoonmaakwerk de kans op luchtwegklachten zoals astma vergroot, is geen nieuws. Dat was al eerder vastgesteld, zowel voor professionele schoonmakers als voor mensen die thuis het huishouden doen. Klachten leken vaker voor te komen bij gebruik van bleekmiddelen en van sprays. Maar was dat nu de enige en echte oorzaak? Of veroorzaakt ook het opwervelen van stof en vervolgens inademen ervan astma en ander ongemak?

Dat was reden voor Jan-Paul Zock* en een groot aantal collega-epidemiologen om een nieuw onderzoek over heel Europa heen te starten.

Astma

Maar liefst negen jaar lang volgde men van Griekenland tot Noorwegen een kleine duizend mensen die in hun eentje hun huis schoonhielden. Nauwkeurig werd in kaart gebracht welke schoonmaakmiddelen men gebruikte en hoe het ging met de luchtwegen. Wat bleek? Inderdaad kreeg een klein aantal mensen in die tijd klachten. En daar werd maar één specifieke oorzaak voor gevonden: het regelmatige gebruik van sprays. Het gaat dan vooral meubelspray, glasreinigers en luchtverfrissers. Andere sprays voor bijvoorbeeld oven- of tapijtreiniging worden zo weinig gebruikt dat daar geen effect van werd gezien. Hoe vaker men spuitbussen gebruikt, des te groter de kans op problemen. Van de mensen die geen of eens per week sprayden kregen twee op de honderd in tien jaar tijd astma. Eens per week sprayen levert dus geen extra risico op. Maar van de mensen die tweemaal per week sprayden, kregen er ruim drie op de honderd astma, en dat liep op tot vijf op de honderd bij nog regelmatig gebruik. De onderzoekers denken dat in de sprays stoffen zitten die de longen irriteren. Gebruik je die vaak genoeg, dan kunnen de longen niet herstellen en ontstaan permanente luchtwegklachten.

En nu?

Voor de professionele schoonmaker moet nu het alarm afgaan. Want als zij dagelijks spuitbussen gebruiken, dan is de kans dat het op den duur fout gaat, zeer reëel. Weliswaar overlijden er geen volksstammen aan sprayen, maar astma is zeker geen pretje en heeft grote gevolgen voor het persoonlijke en sociale leven. Niet doen dus. VSR had gelijk, toen men jaren geleden een onderzoek naar sproeireiniging stopzette vanwege mogelijke gevolgen voor de gezondheid. Wat rest is de vraag of het stof dat de schoonmaker opwervelt geen astma kan veroorzaken. Ook zonder te sprayen krijgen twee op de honderd mensen die schoonmaken luchtwegklachten. Maar dat kan ook te maken hebben met roken, fijn stof uit de buitenlucht of gewoon ouderdom. Dat blijft gissen.

*Jan-Paul Zock et al, Am J Respir Crit Care Med 176, pp 735-41, 2007

